

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κείμενο

[Χαρακτηριστικά του ρατσισμού]

Ο ρατσισμός, παρ' όλο που εμπεριέχει πάντοτε το στοιχείο της προκατάληψης, δεν είναι απλή προκατάληψη, όπως και κάθε προκατάληψη δεν είναι ρατσισμός. Ωστόσο, η προκατάληψη μπορεί εύκολα να μετατραπεί σε κοινωνική διάκριση. Για παράδειγμα, ορισμένοι λευκοί διακατέχονται από την προκατάληψη πως όλοι οι Αφρικανοί είναι επιθετικοί, με αποτέλεσμα να μην τους δέχονται ως ενοικιαστές. Άλλοι πάλι δεν ψωνίζουν από Τσιγγάνους, γιατί ενστερνίζονται την επικρατούσα άποψη πως **εξαπατούν** τους πελάτες τους. Ακόμη, η προκατάληψη δεν οδηγεί αναγκαστικά στη χρήση ρατσιστικής βίας, ούτε η χρήση ρατσιστικής βίας προϋποθέτει πάντα την ενσυνείδητη υιοθέτηση ρατσιστικών αντιλήψεων. Άλλωστε πολλοί ρατσιστές απορρίπτουν τους Τσιγγάνους ή τους Εβραίους χωρίς να γνωρίζουν τις ρατσιστικές θεωρίες και δίχως να έχουν διαβάσει ρατσιστικά βιβλία.

Συχνά γίνεται διάκριση ανάμεσα στον θεωρητικό και στον πρακτικό ρατσισμό, ανάμεσα «στη βία των λόγων», δηλαδή τον λεκτικό ρατσισμό, και στη χρήση φυσικής βίας. Ωστόσο, πολλοί στοχαστές θεωρούν αυτόν τον διαχωρισμό παραπλανητικό, επειδή οι λέξεις και οι πράξεις δεν ανήκουν σε **ξεχωριστούς**, ανεξάρτητους μεταξύ τους κόσμους. Αντίθετα, αλληλοκαθορίζονται σε μεγάλο βαθμό, καθώς είναι όψεις του ίδιου νομίσματος, στη συγκεκριμένη περίπτωση του ρατσισμού. Επομένως, ο ρατσισμός, ακόμη κι όταν εκδηλώνεται μόνο λεκτικά, είναι μια εν δυνάμει απειλή, αφού υπαινίσσεται την ύπαρξη «κατώτερων» κοινωνικών ομάδων ή ατόμων, που θα μπορούσαν κάθε στιγμή να αποτελέσουν αντικείμενο διακρίσεων, κοινωνικού αποκλεισμού, καταπίεσης και φυσικής βίας.

Η κατηγοριοποίηση ατόμων και κοινωνικών ομάδων σε «ανώτερες» και κατώτερες» πραγματοποιείται, όταν οι άνθρωποι αναζητούν τα στηρίγματα για τη συγκρότηση της ταυτότητας του «Εμείς» στη διαφοροποίησή τους από τους «Άλλους». Φυσικά, το να διαπιστώνει κανείς κάποιες διαφορές ανάμεσα στον ίδιο και στον «Άλλο», δεν σημαίνει ότι είναι και ρατσιστής. Ακόμη κι αν αξιολογεί αυτές τις διαφορές υπέρ του εαυτού του, τούτο δεν συνιστά αυτόχρονα¹ επαρκή απόδειξη για την ύπαρξη ρατσιστικής συμπεριφοράς, εφόσον δεν στρέφεται ενεργά εναντίον του άλλου. Ρατσιστής σε τελική ανάλυση είναι κάποιος που χρησιμοποιεί τη διαφορά με τον «Άλλον», προκειμένου να υπηρετήσει μέσω της επισήμανσης αυτής της διαφοράς κάποιο συμφέρον.

¹ αυτόχρονα: πραγματικά, αληθινά.